

ELS PRENOMS DELS FRANCESOS CASATS A LA CONCA DE BARBERÀ DURANT L'EDAT MODERNA

Valentí GUAL VILÀ

El tema de la immigració occitana a Catalunya durant l'Edat Moderna comença a deixar de ser, afortunadament, un gran desconegut. L'estudi peoner fou el d'Enric Moreu-Rey per a la ciutat de Barcelona -Premi "Prat de La Riba", 1954; publicat el 1959- i, just encetada la dècada dels seixanta, tingueren sortida els treballs d'Emili Giralt i Jordi Nadal sobre la gran influència de l'aportació ultrapirinenca en el redreç de la demografia catalana dels segles XVI i XVII. Sense ànim de ser exhaustius, és just de destacar l'esforç que Jaume Codina ha fet en l'anàlisi d'aquest corrent migratori per la zona del Delta del Llobregat.

Nosaltres, en el decurs de la tesi doctoral, tractàrem d'avaluar la importància de la immigració francesa en el conjunt de localitats que integren la Conca de Barberà. Hi concretàrem els anys de casament dels francesos a les diverses parròquies, el seu lloc i bisbat de procedència, l'ofici desenvolupat, el grau d'arrelament a la població i el relleu quantitatiu de l'aportació. Tot el conjunt de resultats obtinguts es pot llegir a "*Gavatxos, gascons, francesos. La immigració occitana a la Catalunya Moderna*" (Rafael Dalmau, editor. 1991).

Ara i ací, volem aportar clarícies al voltant d'un aspecte que té un interès més enllà de la pura anècdota: el del nom de fonts que havien rebut aquests immigrants. Disposem d'un total de 306 matrimonis avaluats amb marit francès. La informació ve dels fons sacramentals de Barberà de la Conca, Blancafort, L'Espluga de Francolí, Forès, La Guàrdia dels Prats, Montbrió de la Marca, Pira, Vallclara, Vilanova de Prades, Vilaverd/La Riba i Vimbodí -Conca estricta-; Aguiló, Figuerola/Guimons, Les Piles, Pontils, Santa Coloma de Queralt, Santa Perpètua i Vallespinosa -Alt Gaià- i Conesa, Montargull/Rauric, Passanant, Savallà i Segura -Plataforma Segarrenca-.

Un cop duts a terme els càlculs oportuns i advertint que no hem "polit" els resultats -això passava per destriar les possibles repeticions de casoris pertocants a individus que esposaren en diverses ocasions en diferents parròquies o a la mateixa, i que per tant fan que hi figurin algunes ocurrències repetides- podem oferir el quadre següent, que hem d'entendre com una aproximació més que fiable a la realitat onomàstica del contingent occità masculí:

Prenoms més freqüents. Conjunt de nuvis francesos casats
a la Conca de Barberà durant l'Edat Moderna

<i>Prenom</i>	<i>Nombre de casos</i>
Joan	106
Pere.....	46
Antoni.....	27
Domènec	18
Bernat	14
Francesc	10
Arnau.....	9
Guillem-Ramon.....	7
Bertran.....	6
Total casos	250

Un conjunt de 10 prenom, sobre un total de 40, abasten 250 ocurrencies del global de 306. Per tant, una quarta part dels noms de fonts controlen més del 80% dels casos establerts. La majoria dels 30 prenom restants no deixen de formar una relació que ha de figurar amb simple valor testimonial¹.

El prenom més freqüent és Joan i més d'una tercera part dels francesos esposats a la Conca de Barberà durant l'Edat Moderna hi responia. Si hi afegim que Pere deté el 15% dels casos, podem afirmar que la meitat dels nuvis de més enllà dels Pirineus casats en la comarca analitzada rebien el nom de Joan o de Pere.

Els altres 8 prenom del quadre abracen una tercera part del conjunt d'ocurrencies concretades i les tres quartes parts restants de prenom no arriben a englobar el 20% dels casos. Per tant, és observable una notable concentració de la mostra.

Serà bo de recordar que atenent als resultats derivats d'un tall estadístic efectuat en una anàlisi onomàstica que fa temps realitzàrem i publicàrem al Butlletí², un 38% dels infants batejats a la Conca de Barberà entre finals del segle XVI i inicis del segle XVII duia de nom Joan o Pere. En aquesta oportunitat, doncs, les diferències entre població autòctona i immigrada no són significatives, quant a prenom majoritaris i la concentració nominal encara és més acusada en el grup de població vinguda de fora.

Per comparar els resultats de la Conca amb els d'altres zones, podem recórrer a la visió de síntesi que ofereix Jaume Codina: "...fa notar Moreu que els més freqüents entre els nouvinguts francesos foren Pere, Arnau, Guillem, Domenjó i Bertran (...). Omet, sens dubte per error, el que fou més abundant de tots, també entre la població nativa: Joan"³. Al Delta, els noms de pila més corrents eren per ordre: Joan, Pere, Domènec, Arnau, Bernat, Bertran, Guillem i Jaume. Els tres primers llocs de la nòmina són idèntics als de la Conca, només Jaume descantella -figura amb 5 casos a la Conca- i no trobem menció a Antoni i Francesc en la nòmina deltaica.

NOTES:

1. Resta de prenomes: Esteve i Jaume (5 ocurrencies); Bartomeu i Giralt (4); Berenguer, Guinot i Martí (3); Jeroni, Josep, Marçal, Miquel, Pasqual i Pau (2); Gabriel, Isidre, Lluís, Mateu, Blai, Claudi, Valentí, Vidal, Sebastià, Gil, Valeri, Maymó, Marc, Duran, Llàtzer, Llorenç i Nicolau (1).
2. Butlletí de la Societat d'Onomàstica, núm. XXXIV, desembre 1988, pàgs. 44-46.
3. CODINA VILÀ, Jaume: *Els noms dels "gavatxos"*. A *Miscel·lània d'homenatge a Enric Moreu-Rey*, vol. II, pàgs. 73-82.

TEIXONS A BARCELONA

La Creueta del Coll és un dels turons dels serrats de la Rovira que s'aixequen, des del de la Peira al de Monterols, a la part alta de Barcelona. Pel vessant nord de la Creueta del Coll s'enfilen els carrers estrets i les cases modestes del barri que porta el nom oficial de la "Teixonera".

La veu popular atribueix aquest nom a la deformació de "totxonera" o bòbila de "totxos", ja que n'hi havia una (*Nomenclàtor 1980 de les vies públiques de Barcelona*). L'etimòleg, tanmateix, podria pensar, probablement, que el mot es correspon amb "cau de teixons". Qui sap, però, si el farà dubtar el fet que en el català central que es parla a Barcelona aquest mustèlid és més conegut amb la forma "toixó".

Sigui com sigui, el més probable és que es tracti simplement del cognom "Teixonera" amb la grafia arcaica "Taxonera". Així ens ho fa creure, si no, el que diu una carta al director de *La Vanguardia* (16-8-1992), que traduïm.

"La Taxonera, el meu barri, s'ha fet famós aquest estiu amb motiu de les Olimpíades, però veig a la premsa que escriuen la Teixonera.

El meu barri s'anomena la Taxonera. Les germanes Joaquina i Eulàlia Taxonera Rosell eren les propietàries dels terrenys que componen la Taxonera. I els anaven venent cap als anys cinquanta a les famílies que es volien construir una caseta on poder viure, tot donant-los facilitats per al pagament.

M'agradaria molt que aquesta carta servís per a restablir el veritable nom de la Taxonera, ja que les germanes Taxonera eren molt estimades i respectades en el barri per la seva bondat i tant elles com el barri només mereixen aquest nom.

M. Teresa García i López. Barcelona."

V.B.